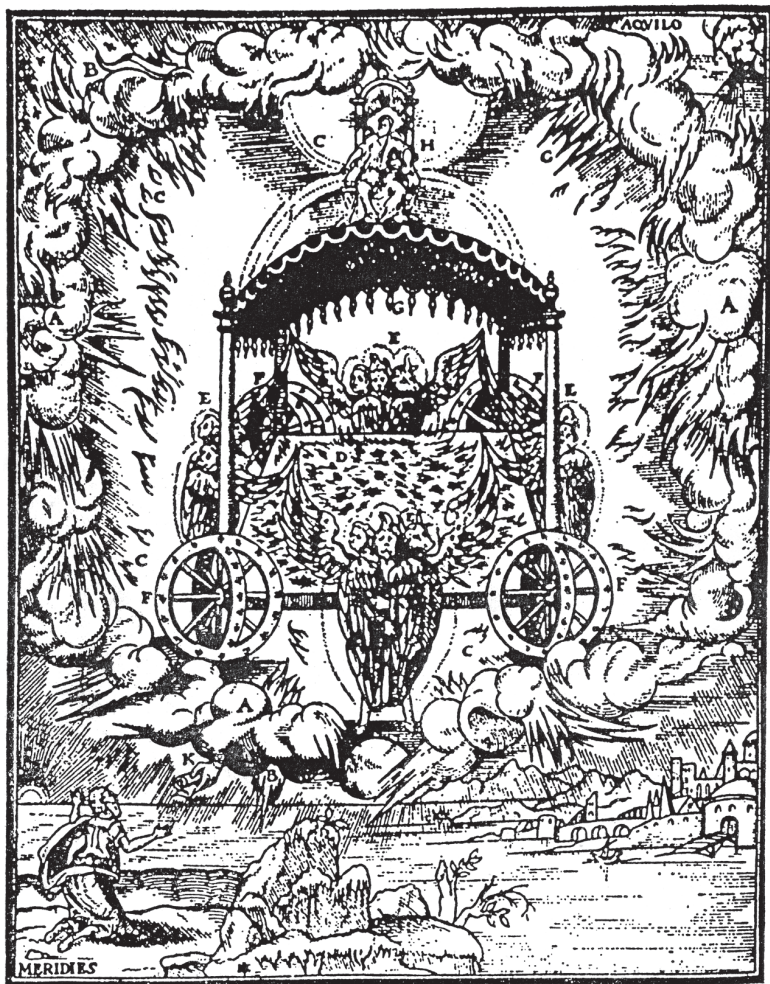


1. Произход

Терминът „кабала“ е използван за първи път в средновековна Испания от Соломон ибн Габирол, еврейски философ, поет и мистик от XI век. Тази древноеврейска дума има няколко значения. Същината ѝ е да бъдеш „възприемчив“ или да „приемаш“, което може да се разбира по различни начини. Историческата оценка гласи, че тази система от езотерични знания се е предавала посредством устно или записано слово от поколение на поколение. Това е хоризонталната линия. Другата е вертикална. Под това се разбира постигнатото чрез пряка мистична опитност. Макар изучаването на древните кабалистични текстове да е постижимо, те на практика не дават опитност от първа ръка, макар и написани от мистици, тъй като съществува огромна емпирическа пропаст между четенето за висшите сфери и фактическото навлизане в тях.

В стари времена еврейските мистици са назовавани различно. Едни били известни като „ония, които познават терена“, ще рече Съществуването. Други наричали „пътници от Колесницата“ (колесничари), тоест, постигнали пророческите висини на Иезекиил; способни да прозрат във висшите светове, символизирани от огромна Колесница, Трон и Огнен мъж, които представляват трите по-горни космоса. Трети пък определяли като такива, които „се спускат с Колесницата“. Те се отдавали на съзерцание и вникване в собствените си глъбини, в микрокосмоса на човешкото същество, който е миниатюрен и вътрешен образ на Съществуването. Има и четвърто определение, просто „ония, които знаят“; то давало израз на представата, че те са изцяло наясно както с външната, така и с вътрешната невидима реалност.

Различията се виждат в Книгата Изход. Тук срещаме назованите „Синове израилеви“, съпоставени с ония, които са наречени



Фигура 4 – ВИДЕНИЕ НА ИЕЗЕКИИЛ

След разрушаването на Първия храм юдеите са прогонени във Вавилон, а Учението трябва да придобие нова форма. Тук доктрината за Четирите свята, които образуват Съществуването, се видоизменя и те се превръщат в елементите (стихиите) на земята: Колесницата на формирането с нейните разнообразни колесни цикли; духовния Трон Небесен и Огнения мъж, който изобразява Адам Кадмон, свещения образ на Бога, създаден от чиста Светлина. Този метафоричен модел на Съществуването се изучавал в състояние на дълбоко мистично съзерцание от опитни лица, обучени за това в школи на душата. Това означава, че Тора ще може да оцелее и без Храма, както и без да се намира в Йерусалим. Така започва езотеричната традиция на еврейската диаспора.

(Библия, XVII век)

„Израилев дом“. Посредством тези дефиниции все още младите души се разграничават от по-зрелите в лицето на племенните водачи и левитските свещеници, които разбират по-дълбокото значение на възпътеното в Тора учение. Тези езотерични и екзотерични различия се олицетворяват от двете плочи, които Мойсей донася от планината Синай. Едната се изучава и предписанията ѝ се изпълняват денем, което означава, че я предоставят на множеството в нейната най-очевидна форма; над другата размишляват, в късна доба и тайно, посветени, които се домогват до езотеричното или скрито мистично съдържание на Тора.

Според преданието Библията има четири нива, на които да бъде осмисляна. Най-ниското от тях е буквалното; следва символичното; трето е метафизичното, а най-отгоре застава пряката мистична опитност. Кабала взема под внимание и четирите, понеже всяко от тях е в състояние да даде своя принос, що се отнася до целта на Съществуването, предназначението на човечеството и неговата връзка с Божественото.

Библията започва с разказ за Сътворението. То според кабала представлява вторият етап от проявлението. Първият, както сочи изначалното, устно, предание, започва с поява на пространство от НИЩОТО. То е осъществено от Абсолюта, който се свива в СЕБЕ СИ, за да даде възможност на Съществуването да възникне. В тази празнота се внасят десетте свещени числа или сефирот, както и двама и двете староеврейски букви. Те олицетворяват главните и второстепенни закони, които ще управляват всички светове ведно с техните обитатели. След като този първоначален Божествен свят изпълнил пространството, в него възниква духовното ниво на Сътворението. Неговите Седем дни са представени в писаната Библия като космически процес, при който Огънят, символизиран от Светлината, заедно с останалите три елемента – Въздух, Вода и Земя – се организират в подреден космос, в чиито предели могат да живеят три различни разряда същества. На този етап всички те са все още духовни същности. Сега идва Светът на формите или Едем, следван от материалния домен на Действието.

Сказанията за Адам и Ева в Райската градина са митологически, доколкото описват в поетична форма важни събития от преди преминаването на човечеството в материалния свят. Те пред-



Фигура 5 – СЪТВОРЕНИЕ

Шестте дни на Сътворението протичат в строго определен ред. Най-напред се ражда светлината или Огънят, следван от небесната твърд – Въздух, а после от Вода и Земя с растения, първото проявление на живот. Сега настъпва подредбата на Космоса – от галактики до атоми. В тази духовна вселена са въведени птиците във въздуха (архангели); рибите в морето (ангели), които ще населяват водния свят на формите; и най-накрая зверовете в полето или земните органични същества. Адам и човечеството идват на Шестия ден и са, от гледна точка на кабала, второ духовно проявление на Божествения огнен, изначален Адам Кадмон.

(Библия, XIX век)

ставяват ясно указание за това, че човекът е предшественик на своята земна форма. Съществуват множество легенди при всички народи, които насочват към връзките на човечеството с нематериалното, с невидимите висши светове, към живота след смъртта, към богове и демони, към духовната еволюция. Библията прави същото, но то е в огромната си част скрито зад текста. Ключът е втъкан в първите глави на Книга Битие. Там се разказва за *исполини*, за „падналите“, тези високоразвити човеци, „синове на Бога“, които се съвкупяват с „дъщерите човешки“; ще рече, с още неразвитите души. В резултат от това се появява едно племе от интелигентни, но склонни към насилие хора, които опустошават земята и тормозят човечеството. Знанието е власт, която не бива да се дава на безотговорни, понеже ще злоупотребят с нея. Поради тази причина кабала е съхранявана винаги в дълбока тайна.

Друг пример виждаме в сказанието за изграждането на Вавилонската кула, когато колективният разум на една цивилизация е убеден, че може да отправи предизвикателство към Бог и завладее Небесата. В резултат се получава хаос, понеже бъдат ли езотеричните идеи криво разбрани и злонамерено приложени от невежи люде, техният смисъл се изопачава. Поради същата причина настъпва и Потопа. Тъй като човешката поквара е достигнала размери, при които единствено пълното унищожение би могло да я ликвидира. Учението обаче бива съхранено в символа на Ковчегата, чийто проект според кабалистите се основава върху диаграмата от Стълбата на Яков. При тази метафизична схема всеки триъгълник представлява дом за двойка различни животни, които олицетворяват отделни клонове на знанието. Паралелна по своя смисъл на тази е източната легенда за Шангри-ла, мястото, в което се съхранява цивилизацията във времена на разруха.

При разказа за Аврам се натъкваме на изместване от сферата на легенди и митове към тази на историята. Оттук нататък Библията преплита езотерични принципи с действителни събития. Аврам е роден в съществувалия град Ур, намирал се в днешен Ирак. Руините на този търговски, производствен и културен център могат да се видят и днес. В този мизансцен ще се появи първото библейско действащо лице от плът и кръв. Аврам от еврейския фолклор не е неграмотен пустинен скиталец, а високо-



Фигура 6 – НОЕВИЯТ КОВЧЕГ

Това е символ на запазеното Учение по време на исторически бедствия. Проектът на плавателния съд може да се открие в структурата на Стълбата на Яков. Всеки от триъгълниците, които я съставят, е убежище за определена двойка същества, които олицетворяват различни аспекти от теорията и практиката, от най-ниското до най-високото тяхно ниво. Името Ной означава „Отдох“, предоставяне на сигурност и спокойствие, докато епохата се самоунищожава посредством собствените си пороци. Това е ранен образец на Шангри-ла, място за съхраняване на цивилизацията, докато по света цари разруха.

(Библия, XIX век)

образован градски жител, който не вярва в продаваните от него-вия баща идоли. Неизбежно е да съществува, заключава той, след като е изучил многобройното войнство от месопотамски богове, едно Абсолютно божество, което да управлява цялото Съществуване. Подтикнат от пророчески сън, в който му се казва да замине за далечна страна, той тръгва да открива Изначалното. Това символизира първата стъпка от едно много дълго духовно дирене. Подобно на мнозина други търсещи, той се лута напразно из далечни места, за да установи най-накрая, че усилията му трябва да се ориентират не в хоризонтално направление, а по вертикала. Когато настъпва това прозрение, той среща Мелхиседек, „справедливия цар“, недалеч от мястото на бъдещия Йерусалим. За кабалистите тази среща с колосално значение представлява съвпадение на едно външно събитие с определен етап от вътрешно развитие. Настъпването на подобен момент означава, че даденото лице е вече готово за посвещаване в Пътя, както се казва в множество духовни традиции.

По време на церемония, която разтърсва из основи душата на Аврам, Мелхиседек му дава вино и хляб. Те са символи на теорията и практиката на Учението. Двете представляват външните колони от диаграмата на Дървото на живота, които ще бъдат обяснени по-нататък. Тези образи можем да видим и в лицето на тоягата и юмрука (бушница) от Изход. Средната колона от Дървото е Пътят към Свещената планина и към Обетованата земя.